

METODICKÉ POZNÁMKY

Vymezení a aktualizace správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Základní územní jednotkou pro zobrazení výsledků voleb v tabulkách a kartogramech jsou správní obvody obcí s rozšířenou působností. Obce s rozšířenou působností byly stanoveny zákonem č. 314/2002 Sb., který nabyl účinnosti dnem 1. 3. 2003. V příloze k tomuto zákonu je uvedeno 205 obcí s rozšířenou působností. Seznam obcí s rozšířenou působností je v publikaci uveden v příloze č. 1. Správní obvody obcí s rozšířenou působností byly stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. ze dne 15. srpna 2002 a nezahrnují území Prahy. Vymezení správních obvodů obcí s rozšířenou působností je pravidelně aktualizováno dle přijaté legislativy.

Výsledky voleb v aktuální územní struktuře

Výsledky voleb za obce, které v průběhu sledovaných let měnily příslušnost ke správním obvodům obcí s rozšířenou působností, jsou zahrnuty do těch správních obvodů obcí s rozšířenou působností, do kterých spadají k 1. 1. 2015.

Ve volbách do zastupitelstev krajů v roce 2000, Poslanecké sněmovny PČR v roce 2002, zastupitelstev obcí v roce 2002 a Evropského parlamentu v roce 2004 nesouhlasí v důsledku změny krajských hranic (zákon č. 387/2004 Sb.) souhrnné výsledky hlasování v krajích Jihomoravském, Olomouckém, Moravskoslezském a Vysočina s údaji na serveru *volby.cz*, které odrážejí v tu dobu platné krajské členění. Nesoulad ve výsledcích je způsoben:

- Přechodem území obcí Borač, Borovník, Černvír, Dolní Loučky, Doubravník, Drahonín, Horní Loučky, Kaly, Katov, Křížínkov, Kuřimská Nová Ves, Kuřimské Jestřebí, Lubné, Nedvědice, Níhov, Olší, Pernštejnské Jestřebí, Rojetín, Řikonín, Senohrady, Skryje, Tišnovská Nová Ves, Újezd u Tišnova, Vratislávka a Žďárec z území kraje Vysočina do území Jihomoravského kraje (zákon č. 387/2004 Sb. §1).
- Přechodem území obcí Huzová, Norberčany a Moravský Beroun z území Moravskoslezského kraje do území Olomouckého kraje (zákon č. 387/2004 Sb. §2).

Pro volby proběhnuvší před rokem 2000 jsou na serveru *volby.cz* zobrazovány výsledky v územním členění z roku 1960 (zákon č. 36/1960 Sb.). Porovnávání v publikaci prezentovaných krajských sumarizací, které vycházejí z aktuálního krajského uspořádání, se serverem *volby.cz* je tak v těchto případech bezpředmětné.

Hranice správních obvodů obcí s rozšířenou působností a hranice krajů odráží v kartogramech stav k 1. 1. 2015.

Postavení Prahy

V tabulkách a kartogramech jsou zobrazeny i výsledky za Prahu, neboť svěří-li zákon orgánům hlavního města Prahy výkon státní správy, je území hlavního města Prahy správním obvodem. Ve volbách do České národní rady a Poslanecké sněmovny bylo území hlavního města Prahy identické s volebním krajem Praha. Ve volbách do Zastupitelstva hlavního města Prahy jsou

prezentovány výsledky za celé město (nehledě na časté rozdělení Prahy do volebních obvodů). Za celou Prahu jsou prezentovány i výsledky voleb do Evropského parlamentu.

Nezahrnutí výsledků hlasování ze zahraničí

Od roku 2002 probíhají volby do Poslanecké sněmovny také v zahraničí na velvyslanectvích a generálních konzulátech. Všechny výsledky ze zahraničí se na základě losování Státní volební komise započítávají do vylosovaného volebního kraje. Zároveň ale není možné výsledky hlasování ze zahraničí přiřadit k žádné nižší územní jednotce (okres, SO ORP). Z tohoto důvodu tak nejsou v této publikaci výsledky hlasování v zahraničí zohledněny.

Zastupitelstva obcí

Ve vývoji výsledků hlasování do zastupitelstev obcí jsou zahrnuty pouze volby do obecních a městských zastupitelstev, včetně zastupitelstev statutárních měst a hlavního města Prahy. Nejsou prezentovány výsledky voleb do zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy.

Pojem strana ve volbách

V publikaci jsou zobrazovány výsledky dlouhodobě úspěšných politických stran v různých druzích voleb. Vzhledem k principům podávání kandidátních listin nebo přihlášek k registraci v jednotlivých druzích voleb, je třeba osvětlit a částečně zjednodušit obsah pojmu strana ve volbách. Obsah pojmu „kandidátní listina volební strany“ ve volbách do zastupitelstev obcí je nekompatibilní s obsahem pojmu „kandidátní listina politické strany, politického hnutí nebo koalice“ ve volbách do České národní rady, Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu a zastupitelstev krajů. V těchto volbách dává volič svůj hlas kandidátní listině jako celku a nelze tedy v případě koalic rozlišit, kolik hlasů získala každá ze stran v koalici samostatně. Nezjišťuje se ani kolik hlasů dostali jednotliví kandidáti (voliči mohou udělovat pouze tzv. přednostní hlasy). Vyloučena je možnost kandidatury nezávislých kandidátů. Zmíněné zjednodušení spočívá v tom, že volební výsledky koalic ve volbách do České národní rady, Poslanecké sněmovny a zastupitelstev krajů považujeme za volební výsledek té strany v koalici, jejíž výsledky jsou v tabulkách prezentovány (týká se především koalic KDU-ČSL na krajské úrovni).

Výše uvedený problém se naopak neprojevuje ve volbách do zastupitelstev obcí. Zde je v případě koalic nebo sdružení u každého kandidáta zřejmé, která ze stran jej do voleb navrhla (tzv. „navrhující strana“). Získané hlasy nebo mandáty tak lze podle jednotlivých stran tvořících koalici nebo sdružení agregovat a tedy i prezentovat. Speciální kategorii tvoří ve volbách do zastupitelstev obcí výsledky nezávislých kandidátů. Pod tímto pojmem jsou sloučeny volební výsledky jak jednotlivých samostatných nezávislých kandidátů a výsledky členů místních sdružení nezávislých kandidátů, tak i výsledky kandidátů, kteří vystupovali jako nezávislí v rámci volebních stran typu sdružení politických stran politických hnutí s nezávislými kandidáty. Výsledky voleb do zastupitelstev obcí jsou tedy prezentovány podle „navrhující strany“.

Sledované strany

V publikaci jsou sledovány volební výsledky těch politických stran, které jsou součástí politického spektra prakticky od počátku „polistopadové“ éry. Zároveň se jedná o politické strany, která lze považovat za stabilně úspěšné, neboť za sledované období získávaly pravidelně mandáty do České národní rady či posléze do Poslanecké sněmovny. Sledovanými politickými stranami konkrétně jsou Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová (KDU-ČSL), Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) a Občanská demokratická strana (ODS). Předchůdci těchto stran byly navíc součástí československé politické scény meziválečného období (vyjma ODS). Kvůli volební úspěšnosti nezávislých kandidátů a místních sdružení nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí byla přidána i kategorie s označením „nezávislí kandidáti“. Zbytek odevzdaných platných hlasů byl zahrnut do kategorie „Ostatní“.

Přestože jsou prezentovány pouze tradiční politické strany, bylo nutné provést i tak určitá zjednodušení, umožňující přehled výsledků těchto stran v celém období. Jednak se na začátku sledovaného období měnily názvy politických stran, jednak se politické strany častěji sdružovaly do koalic. Specificky je řešen případ ODS, která fakticky vznikla až v roce 1991 rozštěpením Občanského fóra. V případě voleb do České národní rady v roce 1990 je proto ODS započten volební výsledek Občanského fóra.

Vývoj názvů tradičních politických stran, včetně složení jejich koalic, ve volbách do České národní rady a Poslanecké sněmovny je uveden v příloze č. 2. Přehled názvů a složení koalic KDU-ČSL ve volbách do zastupitelstev krajů je uveden v příloze č. 3. Ostatní sledované politické strany kandidovaly ve volbách do zastupitelstev krajů vždy samostatně (platí i pro volby do Evropského parlamentu).

Oblasti regionální volební podpory

Kartogramy poskytují přehled o rozložení a intenzitě volební podpory vybraných stran dle správních obvodů obcí s rozšířenou působností ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 1996-2013.

Pro zjednodušení a lepší orientaci jsou kartogramy vytvořeny podle jednotné metodiky. Území v mapě vyznačená tmavší barvou strany, jsou oblasti, kde strana získala 20 % všech svých hlasů, přičemž volební výsledky v jednotlivých SO ORP jsou řazeny sestupně podle relativního zisku strany (tj. od nejvyššího procentního zisku k nejnižšímu). Území vyznačená světlým odstínem „stranické“ barvy jsou ta, kde strana získala dalších 20 % hlasů. Dohromady tedy v územích označených stranickou barvou (tmavší a světlejší) získala strana 40 % všech svých hlasů. Bílá území představují oblasti, kde strana získala dalších 20 % a spolu s předchozími územími v nich tedy dosáhla na 60 % absolutního zisku. Světle šedá území představují zisk dalších 20 % (dohromady 80 % získaných hlasů). Konečně tmavě šedá území jsou ta, kde strana byla nejméně úspěšná (dosáhla dopočet do 100 % absolutního zisku hlasů).

Počet hlasů

Je počet odevzdaných platných hlasů po vyřídění neplatných hlasovacích lístků a neplatných hlasů z odevzdaných úředních obálek.

Volební účast

Je podílem počtu hlasujících a registrovaných voličů vyjádřeným v procentech. Registrovaní voliči jsou osoby zapsané v seznamech voličů, tj. osoby, které splňují zákonné podmínky pro výkon aktivního volebního práva. Hlasující voliči jsou ti registrovaní voliči, kteří se voleb skutečně zúčastnili. Těmto voličům byla vydána úřední obálka pro hlasování v příslušném typu voleb.

Vysvětlivky ke znakům v tabulkách

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.